

DAVORKA (ZG-920/85) - NOVA SORTA OZIME PŠENICE

Rade MLINAR¹⁾Izvorni znanstveni rad
Primljeno 19.04.1993

SAŽETAK

Godine 1991. priznata je nova sorta ozime pšenice *Davorka* u institutu za oplemenjivanje i proizvodnju bilja Zagreb. U ovom radu je prikazan način stvaranja sorte uključivci opis morfoloških, bioloških i proizvodno-tehnoloških svojstava.

DAVORKA (ZG-920/85) - NEW VARIETY OF WINTER WHEAT

R. MLINAR

Original scientific paper
Received 19.04.1993.

SUMMARY

The variety *Davorka* belongs to the group of high-yielding and satisfying quality varieties of winter wheat. As regards the duration of the growing season, *Davorka* is in the group of medium late varieties. It is resistant to shattering, and a later harvest does not result in yield decrease. It is characterized by high resistance to low temperatures, to steam, leaf rust, and to mildew. The highest grain yields of *Davorka* were 10220 kg/ha recorded in Zagreb in 1992., and 9029 kg/ha recorded in III- region Comision of Varieties Approval in 1990. year.

UVOD

Rezultati znanstveno-istraživačkog rada iz područja selekcije pšenice u Republici Hrvatskoj na razini su visoko razvijenih zemalja Europe. Svejedno našu suvremenu selekciju a još više proizvodnju praksu treba zabrinuti sadašnje stanje genetske varijabilnosti. Smatramo da je ona nepotrebno sužena čime se umanjuje mogućnost iskorištavanja genetskog potencijala danas najraširenijih sorata u proizvodnji. Nedostatan broj genotipova koji su za sada prihvaćeni u praksi predstavlja još jedan posve nepotreban rizik.

Institut Zagreb uvrstio je novopriznatu selekciju *Davorka* u mrežu makropokusa 1992/93. godine. Dobiveni rezultati žetve s terena kao i ovdje prezentirane informacije mogu pridonjeti boljem upoznavanju ove sorte. Treba naglasiti da se genetska osnova *Davorke* u velikoj mjeri bazira na egzotičnijoj germplazmi.

MATERIJAL I METODE RADA

Sorta *Davorka* izdvojena je iz hibridne kombinacije / (ZG-3460/76 x P-4045) x P-4080/ x ZG-558/80.

ZG-3460/76 i ZG-558/80 visokorodne su linije Instituta Zagreb, s izrazitom

¹⁾RH 41000 ZagrebInstitut za oplemenjivanje i proizvodnju bilja Zagreb, mr. agr. znanost
Institute for Breeding and Production of Field Crops, Zagreb, Mast. agr. sci.

otpornošću na zimu, polijeganje a povoljnim žetvenim indeksom i otpornošću na pepelnicu i žitne rđe.

P-4045 i P-4080, kineske su selekcije, za koje navodimo samo naše ulazne brojeve iz knjige sortimenta, jer nismo mogli pročitati imena napisana kineskim pismom. Selekcije su se odlikovale raznozrelošću, krupnim zrnom i otpornošću na *Fusarium* spp.

Hibridizacija je okončana 1983. godine. F1-F4 generacija uzgajana je u rijetkoj sjetvi, a odabiralo se po pedigree metodi. F5-F8 generacija uzgajana u uvjetima koji se podudaraju s praksom uobičajenoj za široku proizvodnju pšenice, radi se o preliminarnim i egzaktnim sortnim pokusima. Reakcija na gljivične bolesti ispitivana je u uvjetima umjetne infekcije pepelnica, *Septoria* spp. Rezultati pokazuju da su u ovoj sorti akumulirani geni otpornosti prema raširenijim bolestima pšenice.

Selekcioni sorte su mr. Rade Mlinar, dr. Mladen Matijašević, mr. Petar Javor, dr. Slobodan Tomasović.

REZULTATI ISPITIVANJA

Morfološka svojstva

Sorta *Davorka* botanički pripada *Triticum aestivum* ssp. *vulgare* var. *lutescens*. Klas je bijele boje, gladak, cilindrične forme (oblongus). Golica, izuzev rudimentiranog osja pri vrhu klasa. Sadrži 18-20 plodnih klasića/klas i 3-5 zrna/klasić. U punoj zriobi položaj klasova uglavnom je uspravan. Zrno jajastog oblika, krupno, pretežno brašnjave konzistencije, zagasito crvenkaste boje.

U juvenilnom stadiju boja listova je tamno-zelena. Nabusava u formi semi-prostratum, potencijal produktivnog busanja je visok. Nakon zime ne zapaža se pojava nekroze ili kloroze na lisnoj masi, tako da je proljetni porast vrlo ekspanzivan. U fazi vlatanja formira zatvoreni sklop koji je posljedica "otvorenog" tipa busanja, odnosno njenih blago povijenih listova. Biljke su vrlo ujednačene u porastu. Što se tiče homogenosti (boja, visina, forma), *Davorka* potpuno zadovoljava važeće kriterije sjemenarstva. Dužinom vegetacije pripada srednje-kasnim pšenicama, dozrijeva 3-4 dana poslije Sane.

Stabljika je čvrsta, ujednačena u porastu, prosječne visine 92 (+/-2) cm, zadovoljavajuće otpornosti protiv polijeganja.

Fiziološka svojstva

Sorta posjeduje vrlo visoku otpornost prema niskim temperaturama i drugim nepovoljnostima zimskog perioda. Pri ranijoj sjetvi (do 1. studenog) biljke ulaze u zimu dobro razvijene, čime se povećava zaštićenost usjeva. Razgranat i dobro razvijen korjenov sistem omogućuje usvajanje teže pristupačnih hraniva kao i otpornost u slučaju nedostatka vlage u tlu. Zahvaljujući ovoj osobini sorta *Davorka* postiže dobre rezultate i u ekstenzivnijim proizvodnim uvjetima, uz racionaliziranu aplikaciju umjetnih gnojiva (low input systems).

Dozrijevanje je ujednačeno, zrno u klasicima čvrsto je obunvačeno pljevama, tako da se ne osipa. Prema tome sorta podnosi i kasnije rokove žetve.

Za praksu je važno istaknuti da *Davorka* posjeduje otpornost na žitne rđe (*Puccinia recondita*, *Puccinia graminis*, *Puccinia striiformis*). Zadovoljavajuće je otpornosti na pepelnicu (*Erysiphe graminis*) i fuzarioznu palež klasa (*Fusarium* spp.). Od jačeg napada septoriozne pjegavosti lista i klasa (*Septoria* spp.) zaštićuje se

zadržavanjem početnog napada (slow septoriing variety).

Opisana genetska rezistentnost ili tolerantnost na gljivične bolesti kombinirana s mjerom pravodobne zaštite fungicidom, omogućuje potpunu zaštitu asimilacije površine i dobro punjenje zrna.

Produktivna i tehnološka svojstva

Rezultati do sada provedenih ispitivanja ukazuju da *Davorka* posjeduje visoki proizvodni potencijal rodnosti. Pri ocjenjivanju njenih proizvodnih svojstava treba promatrati ukupan poljoprivredni prinos, znači proizvodnju zrna i slame. Veliki broj proizvođača u našoj zemlji zanima jedno i drugo, posebno kada se radi o seoskim domaćinstvima koja se uz ratarsku proizvodnju bave i tovom stoke. Balirana slama može predstavljati značajan izvor prihoda i na krupnijim gospodarstvima, koji su obično dostatni za pokrivanje troškova energenata.

Produktivna svojstva sorte provjeravale su se tokom tri godine (1987/88, 1988/89, 1989/90), u bivšoj Komisiji za priznavanje sorti poljoprivrednog bilja. Osim obavijesti da je *Davorka* nadmašila standarde sorte raspoložemo neslužbenim podacima za treću godinu ispitivanja (tablica 1).

Tabl. 1. Prinos zrna (kg/ha) sorte *Davorka* po proizvodnim područjima 1989/90. g. (II grupa pokusa)

Proizvodno područje	Sorta				X
	Davorka	Partizanka	Jugoslavija	Super Zlatna	
I	7706	7648	7951	7242	7391
II	7340	6110	7392	6483	6820
III	9029	7490	8640	8044	8655
IV	7563	7213	8075	7445	7577
V	6130	5890	6140	5540	5985
X	7553	6871	7640	6951	7285

Važno je istaknuti da je novo priznata sorta realizirala najveći prinos zrna u III-ćem proizvodnom području (Slavonija, Semberija), koji je iznosio 9029 kg/ha.

O potencijalu rodnosti *Davorke* govore i postignuti rezultati sortnog pokusa na lokaciji Zagreb-Botinec (tab. 2). U ovom egzaktnom pokusu nova selekcija *Davorka* ostvarila je prinos zrna 10.220 kg/ha, čime je za 3,8% nadmašila standardnu sortu *Sana*. Zbog nedostatka vlage u toku vegetacije 1991/92. g., izmjerena je nešto niža stabljika 76 cm, nego što je to uobičajeno za ovu kreaciju.

Davorka se ističe vrlo krupnim zrnom. To se zapaža prilikom izmjera mase 100 zrna (45,0 g) i hektolitarske mase (77,0 kg/hl). Krupno i ujednačeno zrno olakšava proces dorađe sjemena, ustanovljeno je da *Davorka* ima mali propad (otpad pri doradi), na sistemu sita sa sječnim otvorima 2,5 mm.

Davorka posjeduje potpuno zadovoljavajuću kvalitetu zrna i brašna, od kojeg se može spravljati dobar kruh kao i niz drugih proizvoda mlinsko-pekarske industrije. Kvalitetni broj nove sorte iznosi 47,6-54,0 farinografske jedinice tako da pripada B₂ kvalitetnoj grupi.

Na osnovu sadržaja proteina (11,2-12,6) i sedimentacijske vrijednosti (18-23 ml) sorta spada u III kvalitetni razred.

AGROTEHNIKA

Davorka spada u srednje visoke sorte, stoga za ovu sortu ne treba primjenjivati najintenzivniju agrotehniku. To se odnosi kako na primjenu umjetnih gnojiva tako i na količinu sjemena u sjetvi. Optimalno vrijeme sjetve je od 10. do 25. listopada, norma sjetve 650-700 klijavih zrna/m². Sorta *Davorka* vrlo je tolerantna na zakašnjele rokove sjetve. *Davorka* pokazuje pozitivnu reakciju na veće količine hraniva. Odnos-N; P₂O₅; K₂O treba biti 1:1,5:0,8. Postiže dobre rezultate na plodnim kao i na manje plodnim ili slabije uređenim zemljištima. Ovisno o plodnosti tla preporuča se aplikacija 150-180 kg N po 1 ha.

Tablica 2: Rezultati ispitivanja ozime pšenice na Institutu za oplemenjivanje i proizvodnju bilja Zagreb (Botinec), 1991/92. g.

Red. broj	Sorta	Prinos zrna (kg/ha)	Sana = 100	Masa 100 zrna	Hl masa	Visina biljke (cm)	Dužina vegetac. +- Sana	Polijeganje (%)
1.	Rugvica	10,624	107,9	46,5	77,4	79	+3	0
2	Davorka	10,22	103,8	45,0	77,0	76	+2	0
3.	Marija	10,160	103,2	41,0	73,8	71	-3	0
4.	ZG-4380/87	10,108	102,7	46,5	77,2	75	+6	0
5.	ZG-7723/88	10,000	101,6	43,5	76,6	86	0	0
6.	Sana	9,844	100,0	44,5	75,0	74	0	0
7.	ZG-5730/91	9,568	97,2	44,0	76,0	74	-1	0
8.	ZG-5877/91	9,504	96,5	41,0	72,4	71	-5	0
9.	ZG-5767/91	9,308	94,6	44,0	78,0	66	+2	0
10.	ZG-5768/91	9,012	91,5	41,5	75,6	67	-3	0
11.	ZG-991/85	8,952	90,9	43,5	77,0	80	-1	0
12.	ZG-5769/91	8,888	90,3	41,0	76,4	70	-2	0
13.	IRENA	8,764	89,0	39,0	76,4	73	+2	0
14.	ZG-365/90	8,572	87,1	38,0	74,6	69	-1	0
15.	ZG-928/85	8,220	83,5	40,5	75,8	72	+3	0
16.	ZG-5787/91	7,944	80,7	36,5	74,4	68	+1	0
17.	Super zlatna	7,624	77,4	36,5	72,0	72	-1	0
18.	ZG-337/90	7,536	76,5	34,0	72,8	62	-2	0

LSD 5 % = 562

1 % = 749

ZAKLJUČAK

Sorta ozime pšenice *Davorka* spada u visokorodne selekcije potpuno zadovoljavajućih kvalitetnih osobina. Obzirom na dužinu vegetacijskog perioda pripada grupi srednje kasnih pšenica. Posjeduje otpornost na osipanje tako da podnosi i kasnije rokove žetve. Vrlo je otporna na niske temperature, lisnu stabljičnu rđu kao i pepelnicu.

R. Mlinar: Davorka (ZG-920/85) - nova sorta ozime pšenice
Sjemenarstvo 10(93)1-2, str. 33-37

Najveći prinos zrna sorta *Davorka* realizirala je na lokaciji Zagreb - 10220 kg/ha, 1992. godine i na III proizvodnom području Komisije za priznavanje sorti poljoprivrednog bilja, gdje je 1990. godine ostvaren prosječan prinos 9029 kg/ha.

LITERATURA:

1. Grupa autora: Rezultati sortnih mikroogleda sa ozimom pšenicom, 1989/90 god. Komisija za priznavanje sorti poljoprivrednog bilja.
2. Martinić-Jerčić, Z., Barić, M.: Sivka - nova sorta ozime pšenice sa svojstvima poboljšivača. Poljoprivredne aktualnosti, XXIII, 5, 1985.
3. Mlinar, R.: Marina - nova sorta ozime pšenice, Semenarstvo, 6, 1990.